

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko Przedsiębiorstwa [...] Sp.z o.o. w Z.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 30 listopada 2015 r., sygn. akt VII Pa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od A. K. na rzecz Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w Z. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 30 listopada 2015 r. oddalił apelację A. K. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 19 lutego 2015 r., którym oddalono jej powództwo przeciwko Przedsiębiorstwu [...] Spółce z o.o. w Z. o odszkodowanie za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W skardze kasacyjnej od powódka zarzuciła: 1) naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. przez arbitralne i pozbawione podstaw faktycznych oraz prawnych zaniechanie podjęcia z urzędu decyzji procesowej o zawieszeniu postępowania w rozpoznawanej sprawie; 2) naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe

zastosowanie lub błędną wykładnię, tj.: a) art. 52 § 1 pkt 1 k.p. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na nieprawidłowym uznaniu, że pracodawca może rozwiązać z pracownikiem umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych w przypadku, gdy jako podstawę wypowiedzenia wskazuje podjęte przez pracownika działania, które stanowiły element procederu przestępczego rozpoczętego przez pracodawcę bez udziału pracownika i które jedynie w pewnym zakresie były przez pracownika za wiedzą i zgodą poleceniem pracodawcy kontynuowane, w sytuacji gdy proceder przestępczy został przerwany przed złożeniem pracownikowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę, na skutek złożenia przez pracownika zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa; b) art. 52 § 2 k.p. przez jego niezastosowanie, polegające na nieprawidłowym uznaniu skuteczności oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę, w sytuacji gdy oświadczenie o wypowiedzeniu zostało złożone przez pracodawcę po upływie miesiąca od uzyskania przez niego wiadomości o okoliczności rzekomo uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę; c) art. 56 § 1 w związku z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. przez jego niewłaściwe zastosowanie i nieprawidłowe uznanie, że powódce nie przysługuje wynagrodzenie z tytułu rozwiązania z nią umowy o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązaniu umowy o pracę w tym trybie; d) art. 8 k.p. przez jego niezastosowanie i nieprawidłowe uznanie, że pozwany mógł rozwiązać z powódką umowę o pracę bez wypowiedzenia, powołując się na ciężkie naruszenie przez nią podstawowych obowiązków pracowniczych, w sytuacji gdy miał świadomość, że wszelkie działania były podejmowane przez powódkę za wiedzą, wolą i z polecenia pozwanego i stanowiły element procederu przestępczego.

Mając na uwadze powyższe skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie: 1) czy w sytuacji, gdy dla poczynienia prawidłowych ustaleń stanu faktycznego w sprawie cywilnej z zakresu prawa pracy, konieczne i celowe jest odwołanie się do oceny prawnokarnej działań o charakterze bezprawnym, które są przedmiotem postępowania karnego

już po wniesieniu aktu oskarżenia, a przed wydaniem wyroku przez sąd cywilny, to sąd cywilny stosownie do dyspozycji art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. powinien z urzędu zawiesić postępowanie cywilne do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego; 2) czy pracodawca jest uprawniony do skutecznego rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika z powodu ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 § 1 pkt 1 k.p.) w przypadku, gdy jako podstawę wypowiedzenia pracodawca wskazuje podjęte przez pracownika działania, które stanowiły element procedury przestępczego rozpoczętego i prowadzonego świadomie przez pracodawcę oraz za wiedzą, zgodą i z polecenia pracodawcy następnie przez pracownika kontynuowane, w sytuacji gdy wskazane działania pracodawcy o charakterze przestępczym zostały zakończone przed złożeniem pracownikowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę na skutek uprzedniego złożenia przez pracownika zawiadomienia do organów ochrony prawnej o podejrzeniu popełnienia przestępstwa między innymi przez członków zarządu pracodawcy, a konsekwencji - czy działanie pracodawcy opisane powyżej nie jest nadużyciem prawa podmiotowego oraz podstawowych zasad porządku prawnego demokratycznego państwa prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym

skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wątpliwości skarżącej formułowane na tle art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. niejednokrotnie stanowiły przedmiot wyjaśnień Sądu Najwyższego, w orzecznictwie którego stwierdza się zgodnie, że zawieszenie postępowania na podstawie tego przepisu nie jest obligatoryjne, jednakże nakłada na sąd obowiązek rozważenia wszystkich okoliczności i podjęcia decyzji w konkretnej sytuacji celowej. Zawieszenie postępowania uzasadnione jest tylko wtedy, jeżeli ustalenie czynu (przestępstwa) w drodze karnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy

cywilnej, zaś ocena w tym zakresie należy do sądu merytorycznie rozpoznającego sprawę (por. np. wyroki z dnia 21 lutego 2007 r., I CSK 412/2006, LEX nr 255609; z dnia 14 stycznia 2009 r., IV CSK 358/2008, LEX nr 603181 oraz z dnia 2 lutego 2010 r., II PK 157/2009, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 179 i powołane w nich orzecznictwo). W sprawach o przywrócenie do pracy lub o odszkodowanie z tytułu wadliwego rozwiązania umowy o pracę stosowanie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. może uzasadniać zawieszenie postępowania do czasu zakończenia sprawy karnej toczącej się przeciwko pracownikowi, z którym rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 52 § 1 pkt 2 k.p. (por. uchwałę z dnia 17 sierpnia 1977 r., I PZP 34/77, OSNCP 1978 nr 2, poz. 25), natomiast jeżeli toczy się postępowanie karne o popełnienie czynu stanowiącego przyczynę rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., to sąd pracy powinien zawiesić postępowanie, gdy dochodzi do wniosku, iż pracownik nie dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Wynik postępowania karnego jest bez znaczenia w razie uznania przez sąd pracy, że pracownikowi można przypisać ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych (por. np. wyrok z dnia 5 marca 1999 r. I PKN 610/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 350). Ze stanu faktycznego sprawy wynika, że podstawę rozwiązania ze skarżącą umowy o pracę stanowił art. 52 § 1 pkt 1 k.p. (ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych), a nie art. 52 § 1 pkt 2 k.p. (popełnienie przez pracownika przestępstwa).

Również drugi z opisanych przez skarżącą problemów prawnych nie wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. Kwestia wpływu zachowania pracodawcy (przełożonego) i konsekwencji w tym zakresie odnośnie do ewentualnego uwolnienia się pracownika od odpowiedzialności za własne działanie, była już rozważana przez Sąd Najwyższy. Przypisanie działaniom pracodawcy (przełożonym) roli ekskulpującej zwalniałoby pracownika z odpowiedzialności za własne działania i nie motywowało do rozsądku w ich podejmowaniu. W związku z powyższym w szeregu orzeczeniach (por. np. wyroki z dnia 10 września 1997 r., I PKN 244/97, OSNAPiUS 1998 nr 12, poz. 358 oraz z dnia z dnia 4 kwietnia 2006 r., I PK 161/05, Prawo Pracy 2006 nr 11, s. 33) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że bezkrytyczne wykonanie przez pracownika

bezprawnych poleceń przełożonych może uzasadniać rozwiązanie umowy o pracę. Z poglądów tych w wyroku z dnia 26 lipca 2012 r., I PK 39/12 (LEX nr 1222144) wyprowadzono szerszą myśl, że zachowania przełożonego co do zasady nie zwalniają pracownika z odpowiedzialności za własne ewidentnie bezprawne działania. Uchodzi uwagi skarżącej, że z niekwestionowanych ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika, iż „powódka w nieuprawniony sposób zatajała na spotkaniach z zarządem istotne fakty w zakresie realizacji projektu i przedstawiała pracodawcy w raportach informacje niezgodne z faktycznym przebiegiem produkcji leku”, „powódka podawała zarządowi nieprawdziwe informacje z obawy o konsekwencje utraty dotacji”, „powódka miała świadomość, że w skład zarządu wchodziły osoby nieposiadające tak jak ona kwalifikacji z zakresu biotechnologii, a zatem od sposobu przekazywania przez nią informacji mogło zależeć wiele decyzji pozwanego”, „powódka w pełni świadomie i bezprawnie dopuszczała się uchybień (...), o których to działaniach członkowie zarządu pozwanej Spółki nie byli w ogóle informowani”

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.